

Opintojen arviointi

Toimintaohje

1.11.2023

Koulutuksen kehittämisspalvelut

Sisällysluettelo

Asiasanoja	1
1 Johdanto	1
2 Arvioinnin keskeiset käsitteet	1
3 Arvioinnin perusteet.....	4
4 Arvosanan muodostuminen, kirjaaminen ja julkisuus	5
5 Arviointiasteikot	7
5.1 Asteikko 5 – HYL	7
5.2 Asteikko HYV – HYL.....	7
6 Opinnäytetyön arviointi	8
7 Julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavan kielitaidon arviointi	8
8 Hylätyn arvosanan suorittaminen ja hyväksytyn arvosanan korottaminen	8
8.1 Hylätyn arvosanan suorittaminen.....	9
8.2 Hyväksytyn arvosanan korottaminen	9
9 Arvioinnin oikaiseminen	9
10 Epärehellisyys ja vilppi opinnoissa	10
11 Täydentävät ohjeet ja tutkintosääntö.....	10

Asiasanoja

Arviointi, osaamisen arviointi, arvosana, hyväksyty, hylätty, arvioinnin julkaiseminen, arvosanan korottaminen, oikaisupyyntö, yhteiset kompetenssit

1 Johdanto

Tämä ohje määrittelee yhtenäiset periaatteet opiskelijan opinnoissa saavuttaman osaamisen arviointiin Hämeen ammattikorkeakoulussa (HAMK).

Ohjeessa kuvataan opintojen arviointi, arvosanan korottaminen ja arvioinnin oikaisumenettely. Opintojen arvioinnin, korottamisen ja oikaisun perusyksikkö on opintojakso.

Hankitun osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta on AHOT-toimintaohje. Näytöin osoitettu osaaminen arvioidaan tämän ohjeen mukaisesti.

Ohje koskee ammattikorkeakoulututkintojen, ylempien ammattikorkeakoulututkintojen ja avoimen ammattikorkeakoulun opintojen arviointia. Ohje ei koske HAMKin Ammatillisen opettajakorkeakoulun opintojen arviointia.

2 Arvioinnin keskeiset käsitteet

EQF – European Qualifications Framework

Tutkintojen ja muun osaamisen eurooppalainen viitekehys, jonka pohjalta kukin eurooppalaiseen koulutusalueeseen liittyvä maa on tehnyt oman kansallisen tutkintojen ja osaamisen viitekehysten. Lisätietoja: <https://europa.eu/europass/fi/europass-tyokalut/eurooppalainen-tutkintojen-viitekehys>

FiNQF – Finnish National Framework for Qualifications and Other Competence Modules

Tutkintojen ja osaamisen kansallinen viitekehys, joka pohjautuu eurooppalaiseen tutkintojen viitekehykseen (EQF). Viitekehys kuvaa tutkintojen ja muun osaamisen tasot Suomessa. Ammattikorkeakoulututkinnon osaaminen taso on 6 ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon 7. Kansallisesta tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä säädetään laissa (93/2017) ja valtioneuvoston asetuksessa (120/2017).
Lisätietoja: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tutkintojen-viitekehukset>

Arenen suositus ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta

Ammattikorkeakouluissa tutkintojen osaaminen on määritelty koulutuskohtaisina ja yhteisinä kompetensseina. Kompetensseilla tarkoitetaan laajoja osaamiskokonaisuuksia, yksilön tietojen, taitojen ja asenteiden yhdistelmiä. Koulutuskohtaiset kompetenssit muodostavat opiskelijan ammatillisen asiantuntijuuden perustan. Yhteiset kompetenssit ovat eri koulutuksille ja tutkinnoille yhteisiä osaamisalueita, jotka luovat perustan työelämässä toimimiselle, yhteistyölle ja asiantuntijuuden kehittymiselle.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (Arene) on laatinut yhteisten kompetenssien soveltamissuosituksen, jonka tavoitteena on edistää yhteistä näkemystä siitä, miten kansallisessa tutkintojen ja muun osaamisen viitekehyksessä (FiNQF) esitettyjä osaamistasokuvauksia sovelletaan opetussuunnitelmatyössä, osaamisprofiilien laadinnassa ja osaamisen arvioinnissa. Lisätietoja: <https://arene.fi/julkaisut/suositus-ammattikorkeakoulujen-yhteisista-kompetensseista-ja-niiden-soveltamisesta-2022/>

Moduuli

Opetussuunnitelmat (OPS) muodostuvat moduuleista. Moduulin laajuus on pääsääntöisesti 15 opintopistettä. Vuodesta 2021 alkaen moduulit ovat opetussuunnitelmissa opintokokonaisuuksia, joiden alla on opintojaksoja. Vanhemmissa, vuosien 2014–2020 opetussuunnitelmissa moduulit ovat opintojaksoja ja niiden toteutuksissa on voinut käyttää toteutuksen arvioitavia osia.

Opintojakso

Opintojakso on opintohallinnon ja suunnittelun perusyksikkö. Toteutukset ja toteutussuunnitelmat tehdään opintojaksoille. Opiskelija ilmoittautuu opintojaksojen toteutuksille ja saa arvioinnit opintojaksoittain.

Osaamistavoitteet

Moduulin opintojaksoille laaditaan osaamistavoitteet. Osaamistavoitteet kuvaavat selkeästi, mitä opiskelijan odotetaan osaavan moduulin ja opintojakson lopussa saadakseen hyväksytyt suorituksen. Osaamistavoitteiden tulee tukea tutkinnon FiNQF-tason saavuttamista, niiden tulee olla opiskelijan saavutettavissa ja niiden toteutumista on pystyttävä arvioimaan.

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet perustuvat osaamistavoitteisiin. Arviointi kohdistuu opiskelijan tietoihin, taitoihin ja työskentelytapoihin, jotka on määritelty osaamistavoitteissa.

Arviointikriteerit

Arviointikriteerit kuvaavat miten hyvin ja millä tasolla opiskelija saavuttaa osaamistavoitteet. Arviointikriteerit määritellään pääsääntöisesti tasoilla 1–2, 3 ja 4–5. Poikkeustapauksissa arviointikriteerit määritellään vain hyväksytyt suorituksen tasolla (HYV). Arviointikriteerit kirjataan opetussuunnitelmaan kunkin opintojakson tietoihin.

Arviointimenetelmät

Arviointimenetelmät kuvaavat millä menetelmillä arvioijat keräävät tietoa opiskelijan osaamisesta. Arviointimenetelmät kuvataan toteutussuunnitelmassa. Opettajien lisäksi opiskelijan arviointiin voivat osallistua opiskelija itse, muut opiskelijat ja työelämäyhteistyökumppanit.

Opintorekisteri

Opintorekisteri on sähköisessä järjestelmässä oleva tietovarasto opiskelijan opintoihin ja opintohistoriaan liittyvistä tiedoista. HAMKissa opintohallinnon järjestelmänä toimii Perusrekisteri osana Peppi-ekosysteemiä. Opiskelijan suoritettut opinnot ja niiden arvioinnit näkyvät opintorekisterissä. Opiskelija näkee omat opintotietonsa opiskelijan työpöydältä (Pakki) tai Tuudo-mobiilisovelluksesta.

3 Arvioinnin perusteet

HAMKissa on käytössä osaamisperustainen opetussuunnitelma- ja arviointiajattelu sekä niihin pohjautuva ilmiöpohjainen oppiminen. Osaamisperustaisuus pohjautuu eurooppalaisen korkeakoulutuksen linjauksiin (EQF). Osaamistavoitteiden määrittelyn perustana ovat ammattikorkeakoululainsäädäntö ja kansallinen tutkintojen ja muun osaamisen viitekehys (FINQF). Tutkinnon osaamistavoitteiden määrittelyssä huomioidaan myös työelämän vaatimukset ja tutkintoon liittyvä ennakoitietä.

Opetussuunnitelmassa kuvataan tutkinnon osaamistavoitteet, jotka konkretisoituvat moduulien ja opintojaksojen osaamistavoitteissa. Opiskelijan osaamista arvioidaan teoreettisissa ja käytännöllisissä tiedoissa ja taidoissa. Lisäksi arvioidaan ja tuetaan asiantuntijuuteen kehittymistä sekä geneeristen taitojen vahvistumista. Oppimisessa korostetaan oppijakeskeisyyttä, yhteisöllistä toimintatapaa sekä tutkimuksellista otetta työelämän nykyisten ja tulevaisuuden ilmiöiden tunnistamisessa.

HAMKissa opintojen arvioinnin periaatteet ovat:

- Arvioidaan osaamista, ei suorittamista.
- Arviointi perustuu opetussuunnitelmaan kirjattuihin osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin.
- Arvioinnissa huomioidaan tutkinnon taso (FINQF 6 tai 7).
- Arvioinnissa huomioidaan Arenen suosituksen mukaisten ammattikorkeakoulujen yhteisten kompetenssien (oppimaan oppiminen, eettisyys, kansainvälisyys ja monikulttuurisuus, työelämässä toimiminen, kestävä kehitys, ennakoiva kehittäminen) kehittyminen tutkintotason tavoitteiden mukaisesti.

- Opetussuunnitelmaan kirjattujen arviointikriteerien pohjalta opettajat suunnittelevat osaamisen arvioinnin osaksi toteutusta ja kirjaavat sen toteutussuunnitelmiin.
- Arvioinnin kohteet ja arviointimenetelmät valitaan niin, että niiden avulla voidaan toteuttaa arviointikriteereihin perustuvaa osaamisen arviointia.
- Arviointi toteutetaan monimuotoisesti osaamistavoitteisiin peilaten ja erilaisia arviointimenetelmiä hyödyntäen.
- Opiskelija saa arvosanan osaamisen eli osaamistavoitteiden täyttymisen perusteella.
- Osaamisen arvioinnissa käytetään pääsääntöisesti asteikkoa 5–HYL, poikkeustapauksissa HYV–HYL.
- Ennen syksyä 2021 aloittaneiden opiskelijoiden moduuleissa voi olla erikseen arvioitavia osaamisia esimerkiksi työelämän, jatko-opintojen tai pätevyyksien näkökulmasta. Nämä voidaan arvioida asteikolla HYV–HYL tai 5–HYL. Arvioitavat osaamiset määritellään tarvittaessa toteutussuunnitelmalle toteutuksen osina, jotka tulevat kaikille toteutuksen opiskelijoille. Koulutuspäällikkö vastaa toteutusten osien kokonaisuudesta.
- Vuoden 2021 opetussuunnitelmassa moduulit ovat opintokokonaisuuksia. Näissä tapauksissa moduulille ei anneta omaa arvosanaa vaan arvioidaan ainoastaan moduuliin kuuluvat opintojaksot.

4 Arvosanan muodostuminen, kirjaaminen ja julkisuus

Opiskelija saa kaikista suorittamistaan opinnoista arvioinnin. Opettajat antavat jokaiselle opiskelijalle henkilökohtaisen arvosanan, vaikka opinnot olisi toteutettu ryhmä- tai projektityöskentelynä. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointikriteerien soveltamisesta hänen osaamisensa arvioinnissa.

Arvosana annetaan viimeistään yhden kalenterikuukauden kuluttua toteutussuunnitelmaan merkitystä toteutuksen päättymispäivämäärästä. Arvosana merkitään opintorekisteriin. Tarkemmat opettajan ohjeet opintojaksosten arvioinnin teknisestä merkitsemisestä sekä mahdollisten huomioiden kirjaamisesta opiskelijalle opintorekisteriin ovat HAMK Intrassa opintojen arvioinnin ohjeissa.

Arvosanan muodostamisen perusteena oleva kirjallinen tai muulla tavoin tallennettu arviointia dokumentoiva aineisto säilytetään koulutuksissa yhden (1) vuoden ajan toteutuksen päättymispäivän jälkeen. Aineisto palautetaan ja säilytetään HAMKin Learn-oppimisympäristössä. Mikäli opiskelija ei palauta aineistoa Learn-oppimisympäristöön, siirtyy vastuu sen säilyttämisestä opiskelijalle.

Opiskelijan tulee suorittaa opinto toteutussuunnitelmassa olevan aikataulun mukaisesti. Jos opiskelija ei toimi näin, hänen on sovittava suorituksesta opinnon opettajan/opettajien kanssa.

AHOT-toimintaohjeessa ohjeistetaan, miten toimitaan, jos opiskelijalla on aiemmin tai muualla hankittua osaamista, jota hän haluaa hyväksilukea tai osoittaa näytöllä osaksi tutkintoaan.

Moduulin arviointi tapahtuu moduulin opettajien yhteistyönä. Opettajat vastaavat arvioinnista ja kirjaavat arvioinnit opintorekisteriin Pepissä opettajan työpöydällä. Moduulin aikainen arviointikirjanpito tehdään Learn-oppimisympäristössä. Vuodesta 2021 alkaen opetussuunnitelmissa, joissa moduulit ovat opintokokonaisuuksia, moduulille ei anneta omaa arvosanaa, vaan arvioidaan ainoastaan moduuliin kuuluvat opintojaksot.

Vuoden 2020 tai sitä vanhemmissa moduuleissa, joissa moduuli on opintojaksona, moduulin vastuopettaja vastaa moduulin arvioinnista ja kirjaa moduulin arvosanan sekä opintopisteet opintorekisteriin välittömästi, kun kaikki moduulin osat on arvioitu hyväksytysti, kuitenkin viimeistään yhden kuukauden arviointiaikana. Jos opiskelijalla on moduulin osista hylättyjä suorituksia, opiskelija tulee sopia niiden suorittamisesta moduulin opettajien kanssa.

Arvioinnit kirjataan Pepissä pääsääntöisesti sille päivämäärälle, jona opettaja antaa arvioinnin. Poikkeuksena tästä ovat lukuvuodien rajakohdat: Tammikuussa arvioitavat edellisen kalenterivuoden suoritukset kirjataan päivämäärälle 31.12. Elokuussa arvioitavat edellisen lukuvuoden suoritukset kirjataan päivämäärälle 31.7. Oikealle kalenterivuodelle kirjaamisella on merkitystä tilastojen oikeellisuuden näkökulmasta ja oikealle lukuvuodelle kirjaamisella Kelan suorittaman opintojen edistymisen seurannan näkökulmasta.

Julkisuus- ja tietosuojalainsäädäntö määrittää arvosanojen julkisuuden. Numeeriset arvosanat ovat julkista tietoa. Sanallisia arviointeja opiskelijan opinnoista ei saa asettaa julkisesti esille eikä esittää yleisesti tietoverkossa. Opiskelija voi tarkastella omia arvosanojaan Pakki-järjestelmässä.

5 Arviointiasteikot

HAMKissa on käytössä kaksi arviointiasteikkoa: numeerinen 5–hylätty (HYL) ja hyväksyty–hylätty (HYV–HYL). Kaikki saman opinnon opiskelijat arvioidaan samalla asteikolla. Toisen asteen opiskelijoiden väyläopinnot arvioidaan asteikolla 5–HYL.

Opiskelijoille kerrotaan opintojen arvioinnista (asteikko, kriteerit, menetelmät) toteutuksen alussa.

5.1 Asteikko 5 – HYL

Opintojen arvioinnissa käytetään pääsääntöisesti numeerista 5–HYL asteikkoa.

Asteikon 5 – HYL arvosanojen merkitys on määritelty seuraavasti:

- 5 – kiitettävä
- 4–3 – hyvä
- 2–1 – tyydyttävä
- HYL – hylätty

Arviointiasteikon valinnassa on tärkeää huomioida arvioinnin merkitys jatko-opintojen, työllistymisen tai viranomaismääräysten näkökulmasta. Hylätyn arvosanan osalta hylkäämiseen syy kirjataan opintorekisteriin arvioinnin yhteydessä.

5.2 Asteikko HYV – HYL

Tietyissä tapauksissa arvioinnissa käytetään asteikkoa HYV–HYL.

Asteikon HYV–HYL arvosanojen merkitys on määritelty seuraavasti:

- HYV – hyväksytty
- HYL – hylätty

Hylätyn arvosanan osalta hylkäämiseen syy kirjataan opintorekisteriin arvioinnin yhteydessä.

Asteikkoa HYV–HYL voidaan käyttää seuraavissa tapauksissa:

- Tutkintoon kuuluva harjoittelu. Harjoittelun arvioinnista on lisäohjeita harjoitteluja käsittelevässä toimintaohjeessa.

- Muiden opintojaksojen arvioinnissa, mikäli numeerisen asteikon käyttö ei ole tarkoituksenmukaista.

6 Opinnäytetyön arviointi

Opinnäytetöiden hallintaan käytetään Peppi-järjestelmän Wihi-liitännäistä. Wihissä opinnäytetyön arvioinnit syntyvät opinnäytetyön vaiheista ja siirtyvät automaattisesti opiskelijan opintosuorituksiin Peppiin. Opinnäytetyön lopullinen arviointi tehdään Wihissä. Opinnäytetyölle annetaan numeeriset arvioinnit opinnäytetyötyypin mukaisille arvioinnin kohteille, joista muodostuu koko opinnäytetyön lopullinen arvosana. Opinnäytetyönohjaaja ja tarkastajat antavat arviointinsa. Lopuksi opinnäytetyönohjaaja vahvistaa arvosanan ja viimeistelee opinnäytetyön arviointilausunnon.

Valmis opinnäytetyö arvioidaan asteikolla 5–HYL. Opinnäytetyön arvioinnista on lisäohjeita opinnäytetyöoppaassa.

7 Julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavan kielitaidon arviointi

Julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittava kielitaidosta arvioidaan suullinen ja kirjallinen taito asteikolla hyvä/tyytyttävä (asetus 1129/2014, 7 § ja laki 424/2003, 6 §).

8 Hylätyn arvosanan suorittaminen ja hyväksytyn arvosanan korottaminen

Hylätyn arvosanan suorittaminen ja hyväksytyn arvosanan korottaminen perustuu opinnon osaamistavoitteisiin. Osaamisen arvioinnin perustana on toteutussuunnitelma. Opettaja määrittelee, miten hylätyn arvosanan voi suorittaa tai hyväksytyn arvosanan korottaa.

8.1 Hylätyn arvosanan suorittaminen

Hylätyn arvosanan suorittaminen kohdistuu joko koko opintojaksoon tai sen hylättyyn arvioitavaan osaan. Opiskelija voi yrittää suorittaa hylättyä arvosanaa kahdesti.

Suorittaminen tulee ajoittaa mahdollisimman nopeasti opintojakson päätyttyä, niin että opintojen sujuva eteneminen on mahdollista.

Hylätty arvosana tulee korottaa viimeistään yhden vuoden kuluessa opinnon päättymisestä. Jos opiskelija ei yrityksestä huolimatta saa hyväksytyä arvosanaa, hänen on neuvoteltava hylätyn opinnon suorittamisesta opettajan/opettajien kanssa ja tarvittaessa aloitettava suorittaminen uudelleen.

Kun opiskelija saa suoritettua hylätyn arvosanan hyväksytyksi, hän ei voi enää korottaa sitä.

8.2 Hyväksytyt arvosanan korottaminen

Hyväksytyt arvosanan korottamisyritys kohdistuu koko opintojaksoon. Hyväksytysti suoritettua arvosanaa on mahdollista yrittää korottaa kerran ja se on tehtävä viimeistään yhden vuoden kuluessa opinnon päättymisestä. Korotuksen arviointiin opettajalla on aikaa yksi (1) kuukausi. Jos toteutuksen osat on arvioitu asteikolla 5–HYL, voi myös niitä korottaa tarvittaessa kerran. Onnistumaton arvosanan korotusyritys ei alenna arvosanaa.

9 Arvioinnin oikaiseminen

Opiskelija voi hakea oikaisua ammattikorkeakoulututkinnon, ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tai avoimen ammattikorkeakoulun opinnon arvosanaan.

Jos opiskelija on tyytymätön saamaansa opinnon arvosanaan, hän voi pyytää siihen oikaisua opettajalta. Kirjallinen tai suullinen oikaisuopyyntö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelija on saanut tiedon arvosanasta. Opiskelijan katsotaan saaneen tiedon arvosanasta yhden vuorokauden kuluttua siitä, kun arvosana on kirjattu opintorekisteriin.

Oikaisupyynnöt käsitellään viivytyksettä. Saamaansa vastineeseen tyytymätön opiskelija voi hakea oikaisua ammattikorkeakoulun tutkintolautakunnalta. Kirjallinen oikaisuvaatimus on esitettävä 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelija on saanut tiedon vastineesta oikaisupyynnöön.

Tarkemmat ohjeet oikaisuvaatimuksen teosta tutkintolautakunnalle on kirjattu HAMKin tutkintosääntöön.

10 Epärehellisyys ja vilppi opinnoissa

Opiskelijan epärehellisyys opintosuorituksessa, kuten vilppi tai plagiointi, johtaa aina kyseisen tentin, harjoitustyön, opinnäytetyön tai muun opintosuorituksen hylkäämiseen sekä asian kurinpidolliseen käsittelyyn, jossa päätetään opiskelijan rankaisemisesta.

Kurinpitomenettelyt on määritelty HAMKin tutkintosäännössä.

11 Täydentävät ohjeet ja tutkintosääntö

- Tutkintosääntö (HAMK Intra – Ohjaan ja opetan sekä HAMKin verkkosivut)
- Opintojen arviointiin liittyvät ohjeet opiskelijalle (HAMKin verkkosivut)
- Opintojen arviointiin liittyvät ohjeet (HAMK Intra – Ohjaan ja opetan)
- AHOT-ohjeet (HAMK Intra – Ohjaan ja opetan)
- Harjoitteluohjeet (HAMK Intra – Ohjaan ja opetan)
- Opinnäytetyöohjeet (HAMK Intra – Ohjaan ja opetan)
- Arenen suositus ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta (<https://arene.fi/julkaisut/suositus-ammattikorkeakoulujen-yhteisista-kompetensseista-ja-niiden-soveltamisesta-2022/>)